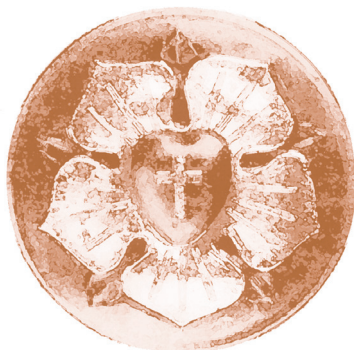

LUTHERSK KIRKETIDENDE

LEDER: ER TRO EN KOMPETANSE?

ARTIKLER OG INNLEGG

FRED, FLYKTNINGER OG GJESTFRIHET
GUDSTJENESTE FOR ALLE
VEIVALG ETTER 2020

SØNDAGSTEKSTEN

4. SØNDAG I ADVENTSTIDEN
JULAFTEN
JULENATT/OTTESANG
FRA BISPEDØMMERÅDENE

ER TRO EN KOMPETANSE?

Se for deg at du ligger på intensivavdelingen og venter på en stor og relativt komplisert hjerteoperasjon. De medisinske sakkyndige har informert deg på en saklig og nøktern måte om inngrepet og de risikofaktorene operasjonen innebærer. Selv om du har en trygg tro, blir du grepet av en uro som du tenker grenser opp mot dødsangst. Det er seint på kvelden og operasjonen er fastsatt til klokka 07.00 neste morgen. En sykepleier har allerede gitt deg noe å sove på, men du kjenner at du trenger noe annet. Du har blitt gjort kjent med at sykehuset har en prestetjeneste med vaktordning, og du går til det skrittet å be en av kveldsvaktene tilkalle vakthavende prest, med ønske om bønn og nattverd. Etter 20 minutter kommer den som har vakt fra prestetjenesten, men hun bærer ingen tegn på at hun er prest. Når du spør, bekrefter hun at hun ikke er prest, men at hun kan være en samtalepartner i denne vanskelige situasjonen. Du får umiddelbart et godt inntrykk, men da du vil snakke om angsten og troen, kan hun ikke bekrefte at hun deler din tro. Hun kan heller ikke gi deg nattverd ved sykesengen, til tross for at hun er ansatt i prestetjenesten og inngår i en vaktordning.

I høst ansatte prestetjenesten ved St. Olavs hospital i Trondheim en ikke-religiøs samtalepartner med tanke på å skape en større bredde i sitt tilbud til pasienter og ansatte ved sykehuset. Stillingen ble ikke opprettet som et supplement til den eksisterende staben, men er i første omgang et vikariat for en av de faste sykehusprestene som har permisjon, og dermed en prøveordning.

St. Olav har en omfattende prestetjeneste med høy kompetanse og mye erfaring representert i staben. De har også gjort gode erfaringer med å ha en muslim i sin stab, riktignok ikke i vaktordning. Nå har de også en samtalepartner som i tillegg til sin utdanning også har den kompetansen å være ikke-religiøs. For i debatten om tros- og livssynsbetjening ved helseinstitusjonene framsettes det jevnlig et krav om at pasienter må kunne ivaretas av ansatte med samme tro eller livssyn som de selv har. Hvis dette er et legitimt krav, kommer sykehusprestene til kort i utgangspunktet overfor en betydelig del av pasientene. Det er imidlertid ikke dokumentert at dette kravet fremmes i særlig økende grad fra pasienter, heller ikke ved St. Olav. Tvert i mot rapporterer prestetjenesten ved helseinstitusjonene at de blir brukt av pasienter og ansatte på tvers av de fleste tros- og livssynsgrenser. Prestetjenesten blir tiltrodd en personal- og yrkesmessig kompetanse til å gi åndelig og eksistensiell omsorg langt utover kirkens medlemsmasse. Selvsagt finnes det begrensninger, særlig på det rituelle området. Men helseinstitusjonene har selv utviklet tilkallingsrutiner som sikrer annen betjening når det er ønsket.

Gjennom vigslingen skapes en tydelig rolleidentitet. En vigslet prest eller diakon er én som tror og ber.

Er troen en del av den sjelsørgjeriske kompetanse? Det er et spørsmål som kan diskuteres, og som blir diskutert. Det som imidlertid er ganske åpenbart, er at troen og bønner hører inn under den vigslede tjenestes forutsetninger og forpliktelser. De siste tiårene har det vært en

Er troen en del av den sjelsørgjeriske kompetanse? Det er et spørsmål som kan diskuteres, og som blir diskutert. Det som imidlertid er ganske åpenbart, er at troen og bønner hører inn under den vigslede tjenestes forutsetninger og forpliktelser. De siste tiårene har det vært en

tydelig bevegelse i retning av å forankre sjelesorgen tydeligere ekklesiologisk som en tjeneste i og av kirken. Gjennom vigslingen skapes en tydelig rolleidentitet. En vigslet prest eller diakon er én som tror og ber. Denne tydelige identiteten setter i neste omgang sjelesørgeren fri til å engasjere seg i pasientens egen agenda og verdisystem uten å måtte bevise sin identitet i hver enkelt samtale. Og den sjelesørgeren som har en tydelig identitetsforankring, men lite å bevise, er som regel en trygg og kompetent samtalepartner, også for de som tror annerledes, eller som ikke tror.

Går det an å snu resonanmentet motsatt vei? Kan en ikke-religiøs samtalepartner være så trygg i sin identitet og kompetanse at hun kan gå inn i den troende pasientens verdisystem og åndelige behov? Ja, kanskje et stykke på vei. ”Hvis noen ønsker at jeg skal be sammen med dem, så gjør jeg gjerne det. Men det er viktig at de forstår det er min stemme, men deres bønn.” Dette sier Cathrine Bang Hellum som er tilsatt i stillingen ved St. Olav, i et intervju med fritanke.no. Hun er åpen på sin egen ikke-tro, men kan likevel gi stemme til pasienters bønn. Det er en god intensjon og et uttrykk for et genuint ønske om å leve seg inn i andres verdier og livsfølelse. Jeg tror likevel at det her er be-

Verre er det hvis pasienter og ansatte forventer en vigslet prest eller diakon og får en ikke-religiøs samtalepartner som er tilkallingsvakt den kvelden det gjelder som mest.

tydelige begrensninger. En prest eller diakon er selv en som ber, og inngår dermed i et bønnefellesskap med pasienten. Presten eller diakonen inngår også i et tolkningsfellesskap med pasienten, og det er forventet at presten deltar i det fellesskapet med en tydelig forankret identitet som vigslet kirkelig medarbeider. Til slutt er tro og vigsling også grunnlaget for en troverdig forvaltning av de ritualene som oftest etterspørres i krisesituasjoner. Både prinsipielt og praktisk vil jeg derfor mene at det blir vanskeligere for en ikke-troende å betjene en troende enn omvendt.

Ansettelsen ved St. Olav hadde neppe vært særlig kontroversiell hvis den innebar et tydelig definert supplement og en utvidelse av tilbudet. Tvert i mot er det grunn til å anerkjenne prestetjenestens åpenhet for å utvide og tilrettelegge sitt tilbud på denne måten. Verre er det hvis pasienter og ansatte forventer en vigslet prest eller diakon og får en ikke-religiøs samtalepartner som er tilkallingsvakt den kvelden det gjelder som mest.

.....
SJUR ISAKSEN
SJUR.ISAKSEN@MF.NO

FRED, FLYKTNINGER OG GJESTFRIHET

RAPPORT FRA SANT' EGIDIOS FREDS- OG BØNNEKONFERANSE
"PEACE IS ALWAYS POSSIBLE." TIRANA 5.-8. SEPT 2015

AV BISKOP OLE CHR. M. KVARME
OK523@KIRKEN.NO

Det er tankevekkende å lande på Albanias internasjonale flyplass utenfor Tirana. I min bevissthet har bildet av landet vært preget av Enver Hoxha som i 1967 gjorde Albania til Europas "første ateistiske stat", ville rense landet for gudstro og forbød enhver religionsutøvelse. Nå landet jeg på "Moder-Theresa-flyplassen". Fire dager senere fikk jeg overvære innvielsen av "Troens Park" midt i Tirana sentrum. Da ble oliventrær plantet av representanter for de tre monoteistiske religioner – som symbol på fred, sameksistens og gudstroens betydning i et nytt Albania.

Besøket i Tirana var i forbindelse med den årlige freds- og bønnekonferansen i regi av den katolske bevegelsen Sant' Egidio. Årets tema var "*Peace is always possible. Religions and Cultures in Dialogue*" og samlet rundt fire hundre religiøse ledere, politikere, akademikere og representanter for kultur og medier fra alle kontinenter og mange tradisjoner. I tillegg kom et par tusen av Sant' Egidios egne i Europa, og albanere, både kristne og muslimer.

Sant' Egidio er en katolsk bevegelse av legfolk. Den har sin opprinnelse i en liten gruppe med unge studenter som i Roma i 1968 forpliktet seg på et liv i bønn, i solidaritet med fattige og i tjeneste for fred. Siden den gang har bevegelsen vokst frem i over femti land og med et medlems-tall på mer enn sytti tusen. På frivillig basis gjør medlemmene en betydelig diakonal innsats i sine lokalsamfunn, og gjennom årene har de også bidratt med forhandlinger i konflikter og avgjørende fredsprosjekter i mange land. Dette året

kom naturlig nok flyktningkrisen i Midt-Østen og Europa så vel som Albania til å stå i sentrum.

ET NYTT ALBANIA

Valget av Tirana som konferansested var ikke tilfeldig. De mer enn førti årene med stram kommunisme og ateisme etter andre verdenskrig har gitt landet en moderne martyrhistorie som rammet både kristne og muslimer. En muslimsk mufti og en erkebiskop satt i samme fengsel og ble gravlagt på samme gravplass. Nettopp denne felles erfaring med forbud og forfølgelse i nyere tid gjør at samarbeid og fellesskap blant troende her har en annen horisont og oppleves både annerledes påtrengende og frigjørende enn andre steder i Europa. Det gjelder også erfaringen med at troen overlevde i folket, selv om sporene etter kommunismens gudløshet og materialisme fortsatt merkes. Ikke bare den ortodokse erkebiskop Anastasios, men også statsminister Edi Rama talte med personlig engasjement for et åpent fellesskap som verdsetter gudstro som et fundament og en sammenbindende vev i folkets liv.

Det anslås i dag at rundt halvparten av Albanias befolkning er muslimer, inklusive den særskilte muslimske Bektashi-sekten. Noe over en tredjedel er ortodokse og katolikker, og de siste par tiår har også baptistkirken i landet vokst. Frivillige fra Sant' Egidio har de siste tiår i det stille gjort en betydelig diakonal og evangelisk innsats i fengsler og på sykehus i dette landet. De har engasjert seg for utviklingshemmede og fattige, ikke minst blant de mange roma her, så

vel som i dialog og samarbeid mellom kristne og muslimer. Tirana sentrum har nå fått sine moderne og vakre katedraler, en romersk-katolsk og en ortodoks, og en større moské skal bygges. Det gjorde derfor også inntrykk å overvære gudstjenester i de to katedralene, fullsatte og med mange barn og unge.

Albania har fortsatt en lang vei å gå både økonomisk og sosialt etter mange år med isolasjon og fattigdom. Men nevnte statsminister Edi Rama har de siste par årene fremstått som en samlende leder på Balkan, og Albania er igjen i ferd med å finne sin plass i det større europeiske fellesskap. Med tanke på gudstroens plass i morgendagens Europa blir det interessant å følge utviklingen i landet, både samspillet mellom kristne og muslimer og den kristne kirkes liv og vitnesbyrd.

Her skal det også nevnes at Albania under andre verdenskrig ga beskyttelse til mange jøder, både landets egne og mange som søkte tilflukt der fra nabolandene. Det var derfor naturlig at jøder var representert da oliventrærne ble plantet i den nye "Troens Park". Det lå der også som bakgrunn da statsminister Rama kommenterte flyktningstrømmen i dagens Europa: "I en tid med massiv migrasjon vil vi si at migranter, når de ønskes velkommen og ledsages, kan bli en kilde til fred og utvikling i et land og gi en ny fremtid for mange."

FLYKTNINGKRISEN

Det var naturlig at den akutte flyktningkrisen i Europa kom i fokus under årets konferanse, og det ble stilt mange ransakende spørsmål. I møte med konflikter og terror som utfoldes i mange land og områder, må vi spørre: Har vi resignert og akseptert krig som uunngåelig nødvendighet i vår verden? Har vi mistet drivkraften i en felles bevegelse til fred? Når folk fra Syria og Irak opplever seg tvunget til å forlate sine hjem og kommer til Europa, hvem har da rett til å stoppe dem?

I sin hilsen til møtet i Tirana sa pave Frans: "Å bygge gjerdet for å stenge ute mennesker som søker et trygt sted å leve, er også en form for vold." Den italienske president Sergio Mattarella

sa det slik: "Krigens flammer raser i våre naboland og streifer våre grenser. De forårsaker død, ødeleggelser og bølger av flyktninger som nå banker på våre dører. Svaret fra demokratiske nasjoner kan ikke være å stenge dørene i selvforsvar. Piggrådgerder vil ikke slukke flammene. Vi må gå i front for en ny internasjonal politikk som er frimodig, nyskapende og langsiktig gjennom dialog og utvikling, integrering og sikkerhet."

I plenumssamlingene og i de mange panelene var det mange innslag med representanter fra konfliktområdene i Midt-Østen, blant annet den syrisk-ortodokse patriarken Ignatius Afrem fra Damaskus og den kaldeiske patriarken av Babylon, Louis Rafael Sako fra Bagdad. Krigen i Syria har allerede vart lenger enn første verdenskrig. Syria dør hver dag, og å gi opp håpet om fred er ensbetydende med dødsdom over landet og folket der. Men å si at fred er mulig, det er en protest, ikke bare mot krigen, men mot den resignasjon som brer om seg og gir rom for ny vold og terror.

Patriark Sako fra Bagdad påpekte at jihadistenes ideologi har sine røtter i de gamle stammens krigerkultur, og at en ny begynnelse kun kan komme gjennom forsoning og demokratiske strukturer med rom for det religiøse og kulturelle mangfold i Irak, Syria og Midt-Østen for øvrig. Han formidlet en følelsesladet henstilling til religiøse ledere i alle tradisjoner om å gjøre det tydelig at voldsutøvelse og krig strider mot Guds vilje og mot hvert menneskes verd.

I et reflektert og følelsesladet innlegg snudde den libanesiske muslimske leder Muhammed Sammak om på konferansens tema "Fred er alltid mulig" og understreket realismen som kreves i møte med voldsspiralen i mange områder: "Krig er alltid mulig." Slik tok han også oppgjør med voldskulturen i Midt-Østen og tendensen til å gi Vesten skyld for terror og lidelsen der, i stedet for sammen å rette søkelyset mot fredens nødvendighet.

I møte med flyktningstrømmen til Europa var det Sant' Egidios grunnlegger, prof. Andrea Riccardi, som var mest konkret med tanke på en annerledes vei fremover. Han tok utgangspunkt

i en oppfordring fra pave Frans: ”Mitt håp er at enhver menighet viser gjestfrihet til én familie med flyktninger,” og henviste til bølgen av et frivillig og spontant engasjement som utfolder seg for flyktningene i mange land. Riccardi foreslo at lovgiving i europeiske land skal åpne for ”fadderskap” (sponsorship) som gjør det mulig for vanlige borgere, foreninger, organisasjoner og menigheter å ta ansvar for asylsøkere og gi dem gjestfrihet.

Dette forslag kan umiddelbart virke å være forankret i en mer typisk søreuropeisk sosial virkelighet og praksis, og ikke tilsvarende aktuell i de mer gjennomorganiserte nordiske land. Med tanke på det lokale engasjement som hos oss ofte har gjort seg gjeldende i forbindelse med en rekke asylsaker, er det likevel god grunn til at vi også hos oss gjennomdrøfter tilsvarende muligheter i dagens kritiske situasjon.

GLOBAL BREDD

Sant’ Egidios årlige konferanse har alltid et bredt globalt perspektiv og involverer ikke bare kristne, muslimer og jøder, men også buddhister, hinduer, mer moderne asiatiske religioner og humanister. I år ble de 70 årene etter Hiroshima og Nagasaki markert med et eget seminar. Likeså ble søkelyset rettet mot konflikter og terror i Nigeria og Vest-Afrika, på situasjonen i India, i Pakistan, i Kambodsja og på Filippinene, så vel som i Mellom- og Sør-Amerika, med bidrag fra ledere fra disse områdene. Drivet er hele tiden et felles engasjement for fred, at ”fred alltid er mulig”.

Flere paneler tok opp klimakrisen og miljøutfordringen i tilknytning til Pave Frans’ encyclica: ”Laudato si – Lovet være du, min Gud”, og da nettopp forankret i bekjennelsen til Gud som skapelsens Herre og med utblikk til ansvaret for de fattige. Andre paneler var mer spesifikt innrettet på utfordringen fra fattige og globaliseringen av en destruktiv forbrukskultur. I seminarer om ”Bønn som kilde til fred” og ”Guds barmhjertighet gir styrke til endring” ble fokus rettet mot sammenhengen mellom spiritualitet og diakoni.

BØNN OG DIALOG FOR FRED

Invitasjonen til Sant’ Egidios årlige konferanse er ikke bare en invitasjon til dialog, men også til ”bønn for fred”. Første gang konferansen ble holdt, var i Assisi i 1986 på initiativ av pave Johannes Paul II. Den gangen befant Europa seg fremdeles i den kalde krigens tid, og i vårt land kan vi nok trenge en tydeligere erkjennelse av den betydningen Karol Woytyła/pave Johannes Paul fikk for den kalde krigens slutt og den nye våren som noen år senere kom til Europa. Hans invitasjon til ”bønn for fred” var imidlertid ikke en invitasjon til ”interreligiøs bønn”. Den gang som i dag samles de forskjellige religionssamfunn til separate bønnensamlinger under konferansen, men møtes så til dialog i plenumssamlinger og paneler.

Denne enkle struktur i fellesskapet mellom representanter fra mange religioner og tradisjoner innebærer at dialogen preges både av troens frimodige vitnesbyrd og av dyp respekt for annerledes troende. Midt i dette mangfold av røster legges det ikke skjul på at det er troen på Jesus Kristus som er den kristne drivkraft i arbeidet for fred. Ved de årlige samlingene er det alltid rom for fortellinger om og fra kristne martyrer i vår egen tid. Nettopp konferansens fokus på bønn og dialog har gjennom årene gitt grobunn for Sant’ Egidios bidrag til forsoningsarbeid og fredsavtaler på flere kontinenter. For egen del tenker jeg at Sant’ Egidio-folkenes forpliktelse på et liv i bønn, i konkret solidaritet med fattige og i tjeneste for fred også er en vesentlig impuls inn i våre menigheters og fellesskaps liv og virke.

I sin åpningstale understreket prof. Andrea Riccardi at det latinske ordet ”religio” betyr ”bånd” – bånd som binder sammen. Gudstro gir rom for ”den andre”, og med barmhjertighet og kjærlighet skapes det bånd til andre. Det gir mening til dialogen med mennesker av annen tro og sekulære humanister. Det beste i den humanistiske tradisjon har felles med troen på Gud et fokus på menneskets verd og fredens nødvendighet. Midt i den vanskeligste konflikt gir troen på Gud næring til håpet om at fred er mulig.

GUDSTJENESTE FOR ALLE

GUDSTJENESTEREFORM MELLOM VISJON OG VIRKELIGHET

AV JAN TERJE CHRISTOFFERSEN, LEKTOR I PRAKTISK TEOLOGI DET TEOLOGISKE MENIGHETSAKADEMIET
 JAN.T.CHRISTOFFERSEN@MF.NO

Nye menighetsråd er valgt fra nord til sør for Den norske kirkes drøyt tolv hundre sokn. Med det følger prosessen med å videreføre og videreutvikle de lokale grunnordningene for menighetens hovedgudstjeneste. Dette innebærer en gyllen anledning også for det nyvalgte Kirkemøtet til å sette fortsatt gudstjenestefornyelse på dagsorden. Gudstjenestereformen skal opp til ny behandling på Kirkemøtet i 2018. Da må det handle om mer enn å gjøre de nødvendige justeringene i den vedtatte ordningen. Jeg utfordrer kirkens ledelse til å fordype seg i visjonene som satte det hele i gang. Hvordan kan søndagens hovedgudstjeneste i større grad bli *en gudstjeneste for alle*?

Det var en slik drømmer som i sin tid bidro til at Kirkerådet uten forberedende saksbehandling, og uten egentlig å ha kirkerettslig myndighet til det, den 12. september 2003 vedtok full revisjon av hovedgudstjenesten i Den norske kirke. Det hastet. Her sto biskop Finn Wagle sentralt. "Det var ikke tid til å legge fram saken for Kirkemøtet til normal saksbehandling," skriver Wagle i etterordet til den ferske boken *Gudstjeneste a la carte* på Verbum akademisk. Hva var det som hastet sånn? Momentet synes å være skapt av trosopp-læringsreformen og Bibelselskapets arbeid med ny bibeloversettelse. Dette hadde konsekvenser også for kirkens gudstjenesteordning, som etter Wagles mening måtte oppdateres. Men det handlet om mer enn ordningene. Fornyselsen måtte komme selve gudstjenestefellesskapet til gode. Alt for lenge hadde søndagens hovedgudstjeneste vært en gudstjeneste for særlig interesserte og for de særlige anledningene. Mer enn noe

annet var det dette forholdet som måtte endres. Visjonen samlet seg i overskriften "En gudstjeneste for alle" (Jfr. Gudstjenesteboken kap 7).

KRITIKK

Ved dette tok reformen mål av seg å imøtekomme en tilbakevendende kritikk mot kirkens gudstjenestefellesskap. Særlig var det ungdom som hadde kjent seg fremmedgjort. Men ikke bare disse, minnet biskop Wagle om fra Kirkemøtets talerstol i november samme år: "Det er slett ikke bare unge som målbærer en slik kritikk. Mennesker i alle aldre gjør det. Slik kritikk målbærer et engasjement for gudstjenesten og en lengsel etter at alle våre sterke teologiske utsagn om gudstjenesten også kan omsettes til erfart virkelighet når vi kommer sammen." (Finn Wagle 19. nov. 2003) Denne kritikken og lengselen trengte et tilsvarende svar. Den norske kirke hadde blitt overdratt myndigheten over kirkens gudstjenesteordning fra staten i 1990. Denne forfatningsmessige endringen ga nye muligheter. Kirkemøtet ga grønt lys for den reformen som Kirkerådet hadde vedtatt. Det var på tide å gjøre visjon til virkelighet.

"I løpet av mine 17 år som biskop kan jeg knapt huske noen sak som begeistret Kirkemøtet så sterkt som denne," skriver Wagle i etterordet til *Gudstjeneste a la carte*. Det er summen av denne begeistringen og disse visjonene vi gjenfinner i den endelige gudstjenesteordningen som menighetene i Den norske kirke fikk i hendene høsten 2011. Men kan vi avlese denne begeistringen lokalt? Har visjonene slått rot? Har de "sterke teologiske utsagn om gudstjenesten" latt

seg omsette ”til erfart virkelighet”?

Noen steder ser gudstjenestereformen ut til å ha gitt et skyv i riktig retning. ”Jeg synes det har vært veldig spennende å ha en gudstjenestereform som gir valgmuligheter,” sier en av informantene i materialet *Gudstjeneste a la carte* bygger på. Men den samme valgfriheten blir også kritisert. ”Å sitte på den karusellen der med å gjennomløpe 20 varianter (*av kirkemusikken*), og ”stedegengjøring” og alt mulig ... Det tror jeg er et folkekirkelig dårlig prosjekt. Et veldig dårlig prosjekt.” Reformen som skulle legge grunnlag for en gudstjeneste for alle og for enhver smak, skapte mange steder noe av den samme forvirringen som kan oppstå foran en lunsjbuffé med altfor mye på menyen. Du kjenner deg i grunnen mett før måltidet er i gang. Gudstjenestereformen har imøtekommet noens forventninger, men trosser andres. Kritikken har ikke forstummet.

REFORMENS UTFORDRING

Det ville da også være naivt å tenke at man skulle kunne skape ordninger som hever seg over enhver kritikk. Tvert imot kan kritikk ha en etterprøvende funksjon som er nødvendig for fortsatt endring og utvikling. Et levende gudstjenesteliv forutsetter levende debatter, slik også en åpen og levende folkekirke forutsetter at teologiske samtaler føres på en måte som gjør at flest mulig lar seg engasjere. Det er vel også på dette området gudstjenestereformen nå utfordres mest. Skaper reformen engasjement? Har gudstjenesten åpnet seg for nye grupper av mennesker?

Legger vi årsstatistikken til grunn, er det lite som tyder på det. I den perioden Den norske kirke har arbeidet med å fornye kirkens gudstjenesteliv, har den samlede oppslutningen sunket med 11 prosent. Tilbakegangen har fortsatt også etter 2011, og nedgangen er størst for gudstjenester på søn- og helligdager (SSB, 2014). Tall sier likevel ikke alt. Kirkesøkningen varierer fra menighet til menighet. Kvantitative kategorier bør heller ikke være den eneste målestokken for et livskraftig gudstjenesteliv. Det vil i mange tilfeller være mer fruktbart å spørre etter hva som bidrar til fornyelse *noen steder*, enn å sendyrke analysene av de strukturelle endringene

i kirke og samfunn, som bidrar til den gradvise tilbakegangen for landet som helhet. Det er menighetene lokalt som må finne nøklene til det gode og kirkebyggende gudstjenestelivet.

Til det trengs det fornyet kunnskap. På dette punktet ser det ut til at reformvedtaket for 12 år siden ennå har et godt stykke å gå. I motsetning til trosopplæringsreformen og den pågående stat/kirke-reformen ga det plutselige vedtaket i 2003 ikke rom for en tilsvarende økonomisk overføring til satsingen på gudstjenesten. Det gikk særlig ut over kunnskapsdannelsen i innfasingen av reformen. De prostivise samlingene som i hast ble rigget til i 2011, hadde ikke et omfang som sto i forhold til ambisjonsnivået. *Gudstjeneste a la carte* dokumenterer også at det har vært store lokale variasjoner i forhold til hvor mange utover prestene og kantorene reformen har engasjert. Med bakgrunn i kjerneverdiene *stedegengjøring* og *involvering*, som har ledsaget reformarbeidet, er dette særlig problematisk. Den bredt forankrede kompetansehevingen som allerede Ungdommens kirkemøte ved opptakten til reformen hadde forutsatt, har hatt magre vilkår på veien fra visjon til virkelighet. Veiledningstekstene som følger Gudstjenesteboken, er neppe tilstrekkelig, om vi skal dømme ut fra intervjuene som ligger til grunn for *Gudstjeneste a la carte*. Følgende sitat er i så måte treffende:

INTERVJUER: Det har vært tre kjerneverdier som har fulgt dette reformarbeidet, det med involvering, fleksibilitet og stedegengjøring. Har noen av disse blitt særlig viktig for dere?

MENIGHETSRÅDSLEDER: Si de ordene en gang til ...

GUDSTJENESTE FOR ALLE

Det er gjerne langt fra visjon til virkelighet, men reformarbeidet er ikke over. Det er så vidt i gang. Nye menighetsråd og nytt Kirkemøte har en felles oppgave med å sette det lokale gudstjenestelivet på dagsorden på en slik måte at fortroligheten og kjennskapet økes og deles med flere. Det hastet i 2003. Det er enda mer påkrevd i dag. Her kan stat/kirke-reformen gi muligheter som

ikke umiddelbart var tilstede da reformen var i støpeskjeen. En mer selvstendig folkekirke gir fornyet anledning til selv å prioritere blant kirkens satsingsområder, også økonomisk. Om fire år bør samtlige ansatte og rådsmedlemmer i Den norske kirke kunne rapportere at de har vært

på samlinger som har gitt bedre forståelse av hva som skal til for i langt større grad å gjøre søndagens hovedgudstjeneste til *en gudstjeneste for alle*. Det er det neste viktige skrittet for å virkeliggjøre denne grunnleggende visjonen som gudstjenestereformen er tuftet på.

Ekklusiv XXL julekrybbe

5 figurer - 1 meter - oliventre

Perfekt for menigheter - Laget av
palestinske kristne i Betlehem

Unik mulighet!
SE MER

julekrybbe.tabita.no

VEIVALG ETTER 2020

AV KJELL Y. RIISE, SOKNEPREST (OG TIDLIGERE KIRKEVERGE)
KJELL.RIISE@GMAIL.COM

Kirkemøtet skal etter planen fastlegge prinsippene for en framtidig kirkeordning allerede til våren. Det blir krevende, for her finnes det ulike syn på det meste. Og som kjent: Til lags åt alle kan ingen gjera.

Tid for omstilling

Det brede stortingsforliket om stat og kirke i 2008 ble som kjent gjennomført i form av grunnlovsendringer i 2012. Vedtaket markerte begynnelsen på endrede relasjoner mellom stat og kirke, og en nødvendig nytegning av det kirkelige organisasjonskartet. Departementets lovproposisjon med tanke på ansvarsoverføring av arbeidsgiveransvaret for blant annet prestene til kirkelige organer er nå under arbeid. Et nytt, nasjonalt rettssubjekt, Den norske kirke, vil fra 2017 bli arbeidsgiver for menighetsprestene og de bispedømmeråds- og kirkerådstitillatte. Dette omtales som fase én i utviklingen av en ny kirkeordning. Fase to, som den mer omfattende og permanente kalles, skal gjennomføres etter 2020. Kirkemøtet har her en avgjørende rolle. Grunnleggende prinsipper og føringer er allerede vedtatt av Kirkemøtet. Nå må snart vanskelige veivalg gjøres. Et av de mest kontroversielle spørsmålene i fase to er: Hvem skal tilsette prestene? Dette er mitt fokus i det følgende. Spørsmålet om framtidig tilsetning av prester hører sammen med spørsmål som hvilke organer Den norske kirke skal ha i framtida, hva en arbeidsgiver er, hvordan ledelse skal utøves, og hvordan biskopen skal utøve sin rolle. Kirkeordningen skal sikre at all kirkelig prioritering tar utgangspunkt i den lokale menighetens behov. Samvirket mellom embete

og råd er et godt utgangspunkt, men er ikke noen trylleformel. Dessuten: I dagens kirkeordning har vi fire nivåer med folkevalgte: Soknet, fellestrådet, bispedømmet og nasjonalt nivå. Det krever store ressurser til administrasjon. Et ønske om forenkling fra dagens fire nivåer til tre vil medføre at man i tillegg til soknet og nasjonalt nivå må velge mellom et framtidig justert fellestrådsnivå og bispedømmerådsnivå. Hvem skal ut? Svaret avhenger av hvem du spør.

Felles arbeidsgiveransvar

I 2005 vedtok Kirkemøtet at det skal være "et felles arbeidsgiveransvar" i en framtidig kirkeordning. Videre heter det:

Kirkemøtet legger til grunn at kirkens oppdrag og oppgaver skal ivaretas på lavest mulig tjenlig nivå, og at den kirkelige organisering på øvrige nivåer må bidra til dette. Målet må være å etablere hensiktsmessige, tjenlige og kostnads-effektive enheter som bidrar til å skape lokalt engasjement, tilhørighet og menighetsbevissthet. (KM sak 8/2005)

Kirkemøtet 2007 vedtok hovedprinsipper og føringer for utarbeidelse av kirkeordningen. Ulike prinsipper trekker nok her i ulike retninger, uten at dette er gjort særlig tydelig. En lang rekke vedtak og utredninger har fulgt. I 2012 inviterte Kirkerådet til en bred refleksjonsprosess som ga klare svar på hva fellestrådene og menighetsrådene mente om framtidig arbeidsgiveransvar. I år var det en ny runde. Det er grunn til å lytte til hva disse representantene for lokalkirken sier.

Kirkeordning for alle

Årets høringsnotat, *Veivalg for fremtidig kirkeordning*, fra Kirkerådet er på nærmere 100 sider og ble trykt i 13.000 eksemplarer. Mange har lagt mye energi i å besvare 27 spørsmål om framtidig kirkeordning. Noen av spørsmålene fra 2012 ble altså gjentatt her. Svarene som gis nå, går i samme retning som sist. Ett av høringssspørsmålene er hvordan Den norske kirke skal realisere målet om en felles arbeidsgiver for alle som arbeider sammen i soknet.

767 menighetsråd uten fellesrådsfunksjoner, ettsoknsråd (med fellesrådsfunksjoner) og øvrige kirkelige fellesråd har avgitt uttalelse til årets høring. 51 % av disse avga svar. Størst svarprosent av disse har fellesrådene og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner; de har en samlet svarprosent på 63 %.

Listen over høringsvar er lang: Alle bispedømmeråd har avgitt uttalelse, og noen av biskopene har i tillegg avgitt egne uttalelser. Ut over dette foreligger også uttalelser fra en rekke andre instanser, blant annet fra teologiske læresteder og fagforeninger. Kirkerådet oppgir å ha mottatt til sammen 817 høringsvar. Dette er et omfattende materiale. Høringen skjedde i sin helhet i form av fri tekst, altså uten et svarskjema. Høringsvarene krever altså tolkning. Kirkerådet behandlet i september et sammendrag av svarene før de i desember skal behandle saken på nytt. Jeg bygger på kirkerådsadministrasjonens oppsummering av svarene, men jeg står for bearbeidelsen, utvalget og kommentarene.

Menighetsråd og fellesråd ønsker en felles arbeidsgiver, som er nærmere soknet enn bispedømmerådet

Bør alle ansatte i den lokale kirken ha samme arbeidsgiver? 90 % av alle menighetsråd og fellesråd som har avgitt høringsvar, har svart på dette spørsmålet. 79 % av disse mener at alle som arbeider i soknet, bør ha samme arbeidsgiver,

mens vel 20 % gir uttrykk for at dagens ordning, eventuelt i modifisert utgave, bør videreføres. Det er liten variasjon mellom svarene fra menighetsråd og fellesråd så langt. Ikke alle har spesifisert svaret. Noen har svart at bispedømmerådet bør være arbeidsgiveren for de lokalt tilsatte. Ulike uttrykk for et annet alternativ (fellesråd/prostiråd osv.) er her samlet i én kategori. Tredje svarkategori er en (mer eller mindre) status quo-løsning med to arbeidsgiverorganer. Nedenfor er en oversikt over svarene fra de menighetsrådene og fellesrådene som spesifiserte sitt svar.

Spørsmål 16: Bør alle ansatte ha samme arbeidsgiver, og hvilket organ bør dette i så fall være?

Svarfordeling blant dem som har svart spesifikt på dette. N=776.

	Ja, bispedømmeråd	Ja, fellesråd eller nytt prostinivå	Nei, som før (modifisert utgave)	Totalt
Menighetsråd	37 %	41 %	21 %	100 %
Ettsoknrsråd	16 %	60 %	24 %	100 %
Kirkelige fellesråd	15 %	64 %	22 %	100 %
Samlet for disse	29 %	49 %	22 %	100 %

Svaret som samler de fleste av menighetsrådene, ettsoknsrådene og fellesrådene, er altså at de ønsker at arbeidsgivermyndigheten i framtida skal legges til et felles arbeidsgiverorgan nær menighetsrådene, enten på nytt, sammenslått kommunenivå eller prostinivå. (Kirkerådsadministrasjonen foreslår å kalle dette nye organet "storfellessråd" for å markere forskjellen til dagens kirkelige fellesråd). Blant alle disse tre svargruppene går de fleste inn for et nivå under bispedømmerådet. Variasjonen i svarene er klar: Mens et stort mindretall på 37 % av menighetsrådene uten fellesrådsfunksjoner går inn for at bispedømmerådet skal være den felles arbeidsgiveren, er det bare 15 % av de kirkelige fellesrådene og 16 % av ettsoknsrådene med fellesrådsfunksjoner som holder en knapp på bispedømmerådet som framtidig arbeidsgiver.

Hovedtrekket, et ønske om større nærhet til soknet enn hva et bispedømmeråd kan gi, gjenfinnes i andre hørings spørsmål. 81 % av menighetsråd og kirkelige fellesråd går inn for at ord-

ningen med to organer for soknet (menighetsråd og fellesråd) videreføres (spørsmål 6). 10 % svarer negativt på dette, mens de øvrige ikke har besvart spørsmålet.

I spørsmål 7 stilles spørsmålet slik: *Hvis ordningen videreføres: På hvilket nivå bør fellesorgan for flere sokn ligge (kommune eller annet nivå, f.eks. prostinivå eller bispedømmenivå)?*

Mange henviser til regjeringens arbeid med kommunereform og uttrykker at en del av dagens fellesråd er for små. Dersom kommunereformen skulle medføre store endringer, vil det bli enklere å få til en større samordning mellom fellesråds- og prostinivået. Noen svar er gitt med ulike nyanseringer og forbehold som ikke kan komme til uttrykk i samleoversikter. En sammenfatning av resultatet, hvor ulike varianter av fellesråd/prostiråd slås sammen til én kategori, viser en meget klar tendens. Av 767 svar, uttrykker hele 649 (85 %) her at fellesorganet bør ligge på et lavere nivå enn bispedømmenivået.

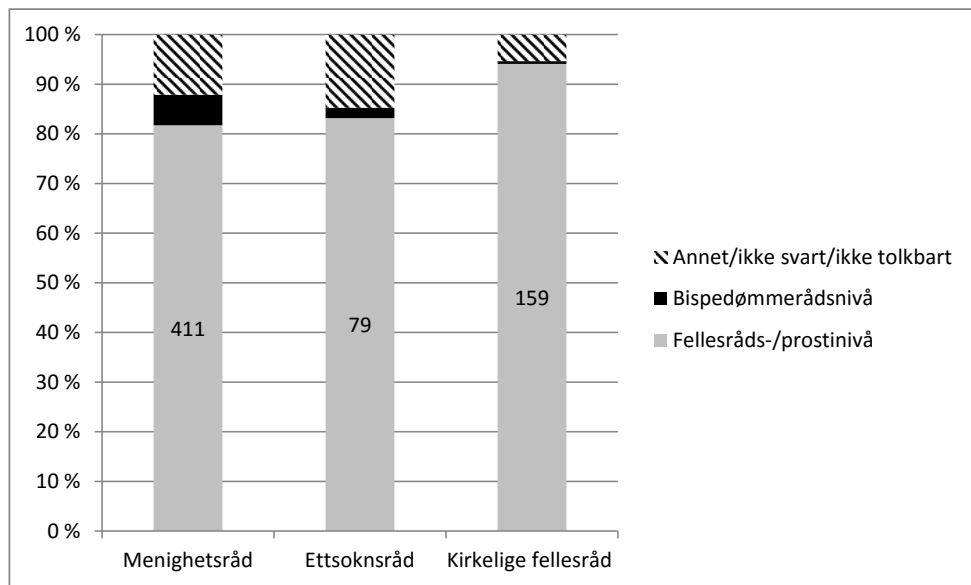
Blant de øvrige høringsinstansene er det forskjellige oppfatninger. Mange går i motsatt retning av det som så langt er referert. Flertallet av bispedømmerråd går inn for at alle ansatte i

soknet skal ha bispedømmerrådet som arbeidsgiver. To går inn for videreføring av dagens organisering, mens to andre går inn for at arbeidsgiveransvaret legges til fellesrådet. Ett bispedømmerråd argumenterer for at alle kirkelig tilsatte i framtida bør ha det nye rettssubjektet, Den norske kirke, som arbeidsgiver. Blant de øvrige høringsinstansene (bl.a. de teologiske lærestedene, fagforeninger og KA) er det også motstridende syn.

Fra Confessio Augustana til embete og råd

I vår kirke er det naturlig å knytte an til Confessio Augustana. Etter artikkel 4, om Guds rettferdighet, følger så art. 5: For at vi skal komme til denne tro, er det innsatt et embete... Artikkelen 7 om kirken viser igjen tilbake til dette utgangspunktet, for kirken er ”forsamlingen av de hellige, der evangeliet forkynnes rent og sakramentene forvaltes rett”.

Embete og råd-utredningen (1987) har tydeliggjort at den ordinerte tjenesten skal samvirke med det allmenne prestedømmet i rådene. Det er også en erkjennelse i vår kirke at kirkens

Spørsmål 7: På hvilket organ bør fellesorgan for flere sokn ligge? N=767.

organisering ikke kan utledes av Skriften, men er et hensiktsmessighets spørsmål. Kirkens skal ha en vektlegging av det lokale, samtidig som lokalmenighetene ikke er seg selv nok, men hører sammen i et fellesskap. Både biskopens tilsyn og Kirkemøtet er uttrykk for dette. De kongresjonale, synodale og episkopale perspektivene søkes altså avveid i kirkeordningen.

Ekklesiologi og embedsteologi hører med når vår kirke skal foreta veivalg. Det er interessant å lese høringsuttalelsene fra teologisk fakultet (UiO) og Menighetsfakultetet. Begge skriver innledende avsnitt om synet på kirken, og om tjenesten med ord og sakrament. Men det er vanskelig å finne uttalte ulikheter her som fører til ulike konklusjoner: Teologisk fakultet anbefaler at bispedømmerrådet bør være arbeidsgiver for prestene og alle ansatte i vigslende stillinger for øvrig, mens flertallet i læreutvalget på MF går inn for at arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig tilsatte som arbeider i soknet, legges til justert fellelråd på gitte forutsetninger. Særlig interessant er her MFs høringsuttalelse. ”Et stort mindretall” på MF går inn for at arbeidsgiveransvaret for alle som arbeider i soknet, til bispedømmerrådet. Imidlertid kommer ikke dette til uttrykk i form av noen form for særmerknad i MF-innledningens teologiske og ekklesiologiske premisser.

Ulikt utgangspunkt gir ulike konklusjoner

En rekke argumenter anføres i høringen for og imot at tilsetning av prester skal skje på bispedømmerrådsnivå i en framtidig kirkeordning. Jeg tar her med enkelte argumenter som finnes i det samlede høringsmaterialet:

For tilsetning på bispedømmerrådsnivå anføres blant annet:

- Dette sikrer en tilstrekkelig størrelse på arbeidsgivernivået, med nok kompetanse til en god personalforvaltning.
- Dette sikrer sokneprestens uavhengighet i rollen som medlem av menighetsrådet.
- Det markerer prestetjenestens uavhengighet.
- Det sikrer en kontinuitet i forhold til dagens ordning.
- Biskopen blir både med i tilsettingsorganet

og kan utøve tilsyn.

For det motsatte synet anføres blant annet:

- Dette sikrer samvirke og ledelse mellom alle stillingskategorier.
- De vigslende tjenester hører hjemme i menigheten.
- Alle som arbeider på samme nivå, bør være tilsatt på samme nivå. Dette bedrer felles plan- og strategiarbeid, forenkler konflikt-håndtering og styrer muligheten for en enhetlig ledelse.
- De samlede økonomiske tilskudd til lokal-kirken (både kommunale og statlige) bør forvaltes av det samme lokale styringsorgan. Dette styringsorganet må være tydelig forankret som et organ som opptrer på vegne av ett eller eventuelt flere sokn.

Når det gjelder den aktuelle kirkeordningsdebatten, våger jeg følgende påstand: Det er ikke vårt teologiske ståsted som avgjør hvilke konklusjoner vi trekker, men oftere ulike erfaringer og ulik rolle i kirken. Det virker altså som om hva slags plass du har i kirken, er med på å bestemme din konklusjon. Det er ikke unaturlig at det er slik, men det gjør det viktig å bevare en viss ydmykhet for at andre perspektiver kan gi andre konklusjoner.

På veg mot en ny modell

Viktig i argumentasjonen for at bispedømmerrådet skal tilsette prester (eventuelt også enkelte andre tjenestegrupper), er at det må være tilstrekkelig kompetanse i personalbehandling. Dette er et vesentlig anliggende. Jeg kan imidlertid ikke se at de gjenstående yrkesgruppene har mindre behov for en profesjonell ledelse og personalbehandling; dette er jo like påkrevd for alle tjenestegrupper. Snarere er det vel slik at om de vigslende tilsettes av samme organ som tilsetter de øvrige, så vil dette kunne styrke kompetansen i det lokale organet. En delegasjonsmodell hvor bispedømmerrådet delegerer tilsetning av enkelte tjenestegrupper til et ”lavere” nivå, har store innbygde svakheter. Enhver utydelighet i hvor arbeidsgiveransvaret egentlig ligger, er av det onde.

Hva med argumentene om det geistlige embedets utenfra-karakter? Skal et menighetsråd

kunne styre prestens forkynnelse og sakramentsforvaltning? Skal det profetiske elementet forstumme til fordel for den lydige funksjonæren? Selvsagt må slås tydelig fast at kjernen i preste-tjenesten, tjenesten med ord og sakrament, ikke bygger på flertallsvedtak i noe rådsorgan. Slik sett må presten være fri. Like selvsagt er det for meg at aktiviteter som f.eks. berører budsjett, involvering av lønnede og frivillige medarbeidere eller strategiske veivalg i menigheten, ikke kan besluttes av (sokne)presten alene. Slike spørsmål kaller på ledelse og samhandling, og slike spørsmål er det nok som gjør at et fellesråd i høringen ga uttrykk for følgende: "Vi har slitt lenge nok med å få 'samordnet ledelse' til å fungere." I spørsmål som *ikke* handler om sakramentsforvaltningen og forkynnelseens frihet, må presten selvsagt forholde seg til demokratiske organer. Presten er en del av menigheten. Prestens tjeneste er en del av et gjensidig og likeverdig fellesskap. Presten representerer samtidig noe "annet". Evangeliet er ikke noe vi eier eller bestemmer over. Prestens ordinasjonsforpliktelser kan ingen arbeidsgiver overprøve. Det kan og må bygges inn som forutsetning i vår framtidige kirkeordning. Men tiden må nå være inne for å oppgradere samhandlingen i den lokale kirke. Og hvis presten skal kunne gå inn som daglig leder av virksomheten, vil dette vanskeliggjøres dersom presten har en annen arbeidsgiver enn de øvrige.

Biskopens rolle er en vesentlig side av saken. I dag er biskopen del av tilsettingsorganet (bispedømmerådet) for prestene, mens tilsetting av andre vigslede godkjennes av bispedømmerådet. I en framtidig ordning med arbeidsgiveransvar på et lavere nivå enn bispedømmerådet for alle lokalkirkelige ansatte må biskopen sikres en uttalerett, evt. en godkjenningsordning av tilsettingsvedtaket, for vigslede medarbeidere. I dag er det ikke alltid tydelig hva som er utøvelse av tilsyn, og hva som er utøvelse av arbeidsgiveransvar. Det blir viktig å tydeliggjøre tilsynsrollen og styrke den, både overfor prestene og overfor hele menigheten. Også i dag kan biskopen gi bindende pålegg uavhengig av arbeidsgiverrollen. Ved at biskopen i framtida utøver sitt tilsyn uten å være arbeidsgiver for prestene, unngås inn-

trykket av at biskopen bare er prestenes biskop. Biskopen må ha tilstrekkelig personell og økonomi til f.eks. å samle medarbeidere til inspirasjons- og fagsamlinger. Hvorvidt det fortsatt er påkrevd med et valgt bispedømmeråd, er jeg mer usikker på. Sikkert er i alle fall at biskopens funksjon i kirken, som samlende representant for kirken i bispedømmet, ikke er avhengig av arbeidsgiverfunksjonen for å fungere.

Samisk kirkeliv krever særlige ressurser, også ut over storfellesrådsnivå. De tre nordligste bispedømmene har i dag et særlig ansvar. Det blir viktig å finne måter å sikre dette på i en ny kirkeordning.

Vi vet ennå ikke hva som blir resultatet av prosessen med kommunesammenslåing. Uansett vil det bli behov for å slå sammen noen små fellesråd til større enheter, helst på prostnivå. Prosten må spille en vesentlig rolle i disse nye organene.

Presteforeningen tar i høringen til orde for følgende framtidsordning: "Alle kirkelige tjenestegrupper ansettes i det sentrale rettssubjektet. De fleste arbeidsgiverfunksjoner legges til bispedømmenivå." PF går inn for å frata fellesrådene arbeidsgiveransvaret og overføre dette til bispedømmerådene – og deretter delegerer til lokalt nivå for noen tjenestegrupper. Det vises av PF og flere høringsinstanser til rapporten "Samstyring i ubalans". Den dokumenterer at menighetsrådene må styrkes. Men rapporten viser jo samtidig at de kirkelige fellesrådene fungerer godt. Jeg har vanskelig for å forstå at noen går inn for å kutte ut fellesrådet, det avgjørende bindeleddet mellom kirken og kommunen, så lenge kommunen skal finansiere den lokale kirken.

Tankeors

Et stort flertall av menighetsråd og fellesråd går inn for at soknet skal ha to organer, menighetsråd og fellesråd, og et klart flertall går inn for et felles tilsettingsorgan på lavere nivå enn bispedømmerådet. 14 (Dvs. 74 %) av bispedømmerådene og de biskopene som har avgitt hørings svar, går i høringen inn for bispedømmerådet som framtidig tilsettingsorgan for prestene. Bare to av våre elleve bispedømmeråd går inn for at andre enn bispedømmerådet skal tilsette prestene i fram-

tida. Det er et tankekor at Kirkemøtet med dagens tunge forankring i bispedømmerådene er det organet som skal foreta de avgjørende veivalgene for vår kirkes fremtidige kirkeordning. Så langt har disse delegatene hatt en ganske annen virkelighetsforståelse enn medlemmene i menighetsråd og fellelråd. Ønsket om å ”styrke soknet” er en gjennomgangstone i reformarbeidet. Det gjenstår å se hva dette skal bety i praksis.

Å våge å gå videre

Presteforeningen har brukt ordet ”reformtrøtthet” om mange medlemmers opplevelse, og mange av oss prester kan kjenne på det, med brå slutt på bopliktordningen i år, ny avtale om arbeidstid fra 2016 og spørsmål knyttet til virksomhetsoverdragelsen i 2017. Likevel gir arbeidet med kirkeordningen i fase 2 først og fremst en mulighet til å tenke nytt og framtidsrettet om folkekirkens organisasjon. Kirkeordningen er jo til for at kirken best mulig kan utføre sitt oppdrag i en ny tid, og at de døpte kjenner glede ved å tilhøre kirken. Den nye ordningen skal sikre god kirkelig betjening over hele landet og god ressursutnyttelse – mer kirke for pengene, som Kirkerådet har uttrykt. Ulike lutherske kirker har ulike kirkeordninger. I vår kontekst, i vår tid og på vårt sted må vi finne tjenlige, framtidrettede ordninger.

Jeg har valgt å trekke fram menighetsrådenes og fellelrådenes votum i den høringen som nettopp er avsluttet – en høring mange sokneprester og proster også har bidratt i, med sete i menighetsråd og fellelråd.

Noen utfordringer til slutt:

- Kirken skal gi de ansatte glede i arbeidet, tid

til kjerneoppgavene, og tydelige og forutsigbare ledelsesstrukturer. Det krever endringsvilje i en så tradisjonstung virksomhet som vår.

- Å tenke kirke nedenfra betyr at vi må legge stor vekt på hva de valgte lokale organene sier.
- Kirkemøtets sammensetning, med så sterk forankring i bispedømmerådene, gjør det vanskelig for kirkens øverste organ å tenke dristig og uavhengig om bispedømmerådernes framtidige rolle i kirken.
- Hvis Kirkemøtet skal komme til en annen konklusjon enn menighetsrådene, må det kunne vise til svært gode grunner. Biskopenes stilling i kirken kan styrkes ved en rendyrket tilsynsrolle, framfor en uklar blanding av tilsyn og arbeidsgiver for prestene.
- Prestenes frihet i forkynnelse og sakramentsforvaltning er umistelig, men trues ikke av at man arbeider i samme virksomhet som de øvrige i den lokale kirken – men én lokal virksomhet kan styrke samhandlingen lokalt.
- En enklere organisasjon sparer penger, og det er viktig når kjerneoppgavene skal prioriteres.
- Konsekvensene av veivalgene er ikke tydelige i det materialet som foreligger fra Kirkerådet så langt. Det gjør det vanskelig for Kirkemøtet å fatte de gode beslutningene nå.

Å frata menighetsrådene og fellelrådene deres virksomhetsansvar, som jo vil skje om man fratar dem deres arbeidsgiveransvar, er ikke å styrke soknet. Jeg håper Kirkemøtet vil våge å tenke nytt omkring dette. Eller vil det fortsatt være slik at menighetsrådene og fellelrådene skal oppleve seg tilsidesatt?

JØLSTER DESIGN

Myklebust Kunst & Handverk AS

NORSKE KYRKJETEKSTILAR
laga spesielt til kvar prest/kyrkje

www.jolsterdesign.com

+47 57 72 63 50 myklebust@mkh.no

SØNDAGSTEKSTEN

INGVILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD - PÅL KRISTIAN BALSTAD - HILDE BARSNES

4. SØNDAG I ADVENTSTIDEN - JULAFTEN JULENATT/OTTESANG

4. SØNDAG I ADVENTSTIDEN

20. DESEMBER 2015

Prekentekst: Matteus 1,18–25

Lesetekster: Sef 3,14–17 / 2 Kor 1,18–22

Liturgisk farge: Fiolet

ER DET JOSEFS ELLER MARIAS DAG?

De nye tekstrekkene ble innført i Norge i 2011, og vi er nå godt i gang med å veksle med tre års mellomrom mellom tekstene det skal prekes over søndag etter søndag. 4. Søndag i adventstiden har fått et økt fokus på Maria, Jesu mor, i de nye tekstene. De gamle tekstrekkene fokuserte på døperen Johannes denne søndagen tett inntil jul.

Ser vi på tekstrekke I og II i de nye tekstrekkene er fokuset tydelig og klart på Maria, Jesu mor. Her er tekster hentet fram som tidligere var knyttet til Maria Budskapsdag. I Sverige har 4. Søndag i adventstiden hatt tilleggsnavnet "Herrens moder" i mange år, så temavalget er ikke ukjent for kirken i vår nærhet. Men i år får vi mulighet til å preke over teksten fra Matteus

1,18–25, og jeg tør påstå at i år må Josef få stå i fokus. Tenk bare etter: Hvor ofte har du prekt om Josef?

TIL INSPIRASJON

Les Poetens Evangelium og særlig kapittelet om Josef – flere vakre, korte, lange, konsise, drømmende dikt med utgangspunkt i Josef. Særlig vil jeg anbefale diktene "Hymne til Josef" av Inger Hagerup og "Josef" av Nordahl Grieg.

Det er mye snakk om nye kjønnsroller, og også forståelse av hva kjønn er, i vår tid. Ser vi 100 år tilbake, er det utrolig hvordan kvinners rolle har endret seg i det norske samfunn, og i store deler av verden forøvrig. Bare at det er jeg som sitter her og skriver om dette tema, jeg som kvinne, jeg som prest, sier noe om samfunnsendringen. Men så er røster også blitt hevet om at mansrollen er i endring. Ja, ikke bare er den i endring. Mange har hevdet at mansrollen er i krise.

Har vi noe å hente fra gode, gamle Josef?

HYMNE TIL JOSEF - AV INGER HAGERUP

Den unge Maria vandret
engang til Betlehem by
forteller den gamle legende
som alltid er like ny.

Det var ikke rom i herberget.
Men stallen var lun og varm.

Så fødte hun der sin sønn
støttet av Josefs arm.

Stjernesoler og vismenn.
Hyrder og englekør.
Hva tenkte den mørke Josef
som aldri mælte et ord?

Gjennomstrålet av himmelsk glans
lyste de hellige to.
Hva tenkte den mørke Josef
som bare var trofast og god?

Kan hende han svøpte sin kappe
litt bedre om barnet og moren.
Slik vernet han ordløs menneskets drøm,
den hellige Josef av jorden.

LESETEKSTENE

Det er virkelig to motpoler, litterært sett, som møter oss i dagens to lesetekstene. Sefanja kap 3 er poetisk, drømmende, svevende skrevet. Teksten inngir håp og mot. Den inngir styrke og kraft ved å vise til Herrens nærvær og makt. Ordene fra 2 Kor 1 er helt annerledes. Med mange ord, mange bisetninger, semikolon og forklaringer søker forfatteren å gi samme budskap som i Sefanja-teksten: ”Gud er trofast.”

Kanskje er det slik fordi vi, leserne i dag, er forskjellige som personer. Én tiltales av Sefanja-teksten, en annen får innsikten til seg gjennom ordene fra 2 Kor. De to lesetekstene bærer en bredde i seg, en bredde vi behøver i alle lag i kirkens arbeid og forkynnelse. Vi er ikke alle like; vi tar imot budskapet om barnet som ble født, på ulike måter.

PREKENMOMENTER

Lyset blir sterkere

Det er fjerde søndag i adventstiden. Fire lys er tent. Lyset har stadig økt i styrke. Nå ser vi enda bedre. Vi ser den tomme plassen i krybben. Vi venter på Ham som skal komme!

Ventet – det gjorde Josef og Maria også. Men deres venting var fylt av så mye annet. Så mye annet som kjempet om oppmerksomhet og fokus. Så mye annet som kunne ødelagt så mye.

Josef – mannen i bakgrunnen

Jeg har lenge beundret Josef. Den stillfarne mannen spiller en viktig rolle i evangeliens julefortelling, men han får aldri spille hovedrollen. I bakgrunnen er Josef gjemt. Mens Maria er sitert med lovsang og i samtaler, er Josef en stille mann. Vi vet han får englebesøk, flere ganger, men vi vet ikke om han går i dialog med de himmelske budbringerne. Det kan se ut som han er en mann av få ord, en mann som tar sitt ansvar, fullfører oppdraget og ikke krever så mye oppmerksomhet. Han minner meg om mange menn jeg har møtt – arbeidere i industrien og på havet; så er også Josef arbeidernes skytshelgen.

Av hensyn til Maria, for ikke å føre skam over henne, vil Josef skille seg fra henne i stillhet. I det som for ham må ha vært tidens sjokk: Hans trolovede var med barn(!) – likevel bevarer han fatningen. ”For ikke å føre skam over henne” tar han sin avgjørelse. Evnen til å se andres smerte når en selv har det så vondt – kanskje det er derfor jeg beundrer Josef?

Englene tar regien

Det er så tydelig, i fortellingen om Josef, at det er andre som har tatt regien. Hva sier det om Josef? I sjelesorgen snakker vi om å myndigforklare mennesker, få mennesker selv til å ta regien på eget liv. Det samme gjelder i bistandsarbeidet. ”Hjelp til selvhjelp” sier noe om mottakerens verdighet og muligheter. I Josefs tilfelle er det litt annerledes. Han fremstilles nesten som passiv.

Da Josef hadde bestemt seg for skilsmisse i stillhet, er det et englebesøk som får ham på andre tanker. Engelen viser seg for ham i en drøm, prater trygghet til en redd mann og gir klare instruksjoner.

- Mange mennesker kunne nok ønske seg like tydelig veiledning når de selv står foran ulike veivalg.

Engelen peker ut oppgavefordelingen; Maria skal føde barnet; Josef skal gi barnet et navn. Josef får av engelen både informasjon om hvem barnet er, hvordan det er unnfanget, og hva slags planer som er lagt for dette barnet. Og han begynner å se konturene av sin egen rolle. Han skal ikke skille seg fra Maria i stillhet. Han skal gifte seg

med henne, gi barnet hun føder, et navn og være far for barnet og mann for Maria.

Josef våkner så fra drømmen – og gjør som han er blitt fortalt. Historien er så knapt fortalt at den gir rikelig med næring til filosoferende og drømmende mennesker. Hadde Josef noen motforestillinger? Gikk han inn i en diskusjon med engelen? Ble han sint på Maria? Ble han bitter over sin egen skjebne?

Bibelen forteller ikke mye om Josef. Etter at Jesus blir funnet igjen i tempelet som 12-åring (og igjen er det Maria som fører ordet), står ikke Josef nevnt. Var han ikke viktigere enn så?

Lydighet og trofasthet

Josef sin evne til å adlyde engelens ord og hans trofaste plass ved Marias side er tydelige og sterke egenskaper ved denne mannen. Det er nesten som om Bibelen selv har snudd kjønnsrollene litt på hodet når det gjelder Josef og Maria.

Lydighet og trofasthet er også ord vi kan bruke på å beskrive Maria sin rolle i evangeliens julefortelling. Det er kanskje ord mange av oss kan kjenne på avstand og aggresjon i forhold til? Vi tenker fort på ”blind lydighet”, undertrykkelse og manglende gjensidighet og null respekt. Det er ord mange kvinner fortsatt i dag må forholde seg til, uten rett til å uttrykke sin egen vilje. Vi ser for oss historier vi kjenner fra media, eller fra eget liv.

Men jeg tror ikke Josef eller Maria ble nikkedokker for Gud. De ble redskaper for Gud. Og her er det en avgjørende forskjell. Vi skal bevare vår egen integritet, vår egen vilje – samtidig som vi som Guds barn skal være lydøre for Guds vilje. I dette ligger mulighet for både overgrep og maktmisbruk.

Jeg syns vers 3 i salmen ”Jesus det eneste” fanger opp denne dobbelheten på en god måte:

Herre, du høre meg,
Herre, du føre meg
hvordan og hvorhen det tjener meg best!
Gi meg å bøye meg,
Lær meg å føye meg
Etter din vilje mens her jeg er gjest!

I forhold til Gud viser både Josef og Maria en ydmykhet som er uendelig stor. De vet sin plass,

som mennesker av jorden, i møte med Gud, himmelens og jordens skaper. Og de våger å bøye seg for Guds vilje.

Det er her englebesøkene blir så tydelige i sin viktighet. Det kan jo nesten virke lett å få englebesøk, og så gjøre deretter! De av oss som ikke får budskap gjennom engler, må lete etter Guds vilje på andre måter.

Og det kan virkelig være krevende å skjelne Guds vilje, i vrimmelen av alle andre viljer vi forholder oss til, i en verden som blir vanskeligere og vanskeligere å forstå!

Å lytte til Guds stemme

Det er advent; det er jul. Ordene om barnet taler til oss. Et barns pludring er det lett å høre på, lett å bable med på, lett å glede seg over. Men hvordan er det å lytte til Guds stemme når den ikke kommer til oss i form av et lite barn? For barnet i krybben vokser jo opp ...

Bønn

Fra fjerde søndag i adventstiden i Svenska kyrkan (SK) har jeg hentet følgende bønn og oversatt den til norsk. Jeg har også gitt den en endring (har satt inn Josefs navn der det i bønnen fra SK står Maria).

Livets Gud,
Sammen med Maria venter vi
på barnet som skal fødes.
Vi priser deg som lar store ting skje.
Hjelp oss som Josef å hvile i tillit,
tro på dine løfter
og overvinne all frykt.
I Jesu navn. Amen.

Salmer

- 2 Folkefrelsar
- 11 Jeg løfter opp til Gud min sang
- 26 Solbarn, jordbarn
- 422 Jesus, det eneste

INGVILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD
SYKEHUSPREST, SAHLGRENSKA
SYKEHUS GØTEBORG
INGVILD.FALLEGARD@GMAIL.COM

JULAFTEN

24. DESEMBER 2015

Prekentekest: Luk. 2,1–20

Lesetekster: Jes 9,1a.2.6–7 / 1 Joh 1,1–4

Liturgisk farge: Fiolett

TIL DAGEN

Julaften er blitt den store kirkegangdagen selv om tradisjonen med å gå i kirke julaften ikke er gammel. 12 prosent av befolkningen finner veien til kirken på julaften, men ser man samtidig på alle arrangementer gjennom advent og juletid, så er det en vesentlig deltakelse av befolkningen, en fin tradisjon vi må hegne om. Tradisjon betyr ”å gi videre”, og denne dagen er en fin dag å gi hverandre videre, løfte frem grunnfortellingen for vårt samfunn, løfte opp verdiene samfunnet bygger på, og hegne om troen på en Gud som ikke har glemt oss.

TIL PREKENEN

Juleevangeliet er godt kjent, og gjenkjennelsens glede får sin oppfyllelse i det denne teksten leses i kirker og hjem. Fortellingen minner oss om hva jul er, midt i shopping, baking og vasking. Den minner oss om kjernen og grunnfester vårt stress i den gamle historien. Vår tidsregning starter i denne fortellingen; det lille barnet er vendepunktet, starten på noe nytt. At den nye tidsalderen starter med en fødsel, er jo i seg selv en vakker tanke, men står i sterk kontrast til at inkarnasjonens mysterium, at den evige Gud blir menneske. I denne fødselen møtes himmel og jord. I den hellige julenatt ble verden ny.

Julefreden senket seg vel kanskje ikke helt for Josef og Maria den første julen, for å føde i en stall i en fremmed by gjorde vel situasjonen mer usikker og krevende. Fylt av frykt og beven foran ukjent fremtid, men samtidig rotfestet i troen

favner Josef og Maria det lille barnet, svøper det og legger det i en krybbe. Lukten fra stallen, den kalde trekken fra stallveggen glipper og en halmmadrass gutten blir lagt på, er velkomsten verden hilser Gud. Men *for* et evangelium, at Gud fødes inn i et hverdagsliv, inn i den virkelige verden og ikke inn i et glansbilde eller rikdom. Men til tross for disse ytre omstendighetene finner Maria ro og hvile i ordene som blir sagt, sangen som blir sunget og løftene som oppfylles. Hun grunner på det i sitt hjerte.

Når juleevangeliet leses, er det i en verden av ufred og uro. Midt i denne verden og inn i våre hjerter proklameres fredens evangelium. Og en bønn for julen kan være å bli grunnfestet i Guds fødsel i våre hjerter – å la Jesus bli født i våre hjertes stall, og la ham fylle vårt liv og la ham få rotfeste og grunnfeste oss i sin kjærlighet.

ENGLESANGEN

”Gloria” sang englene. Ære være Gud i det høyeste, som ble født som et sårbart barn blant de laveste. Han kom til sine egne, men det var fullt i herberget. Det var Guds eget postbud som kom, englene med evangeliet om ære til Gud og fred på jorden. Englesangen er todelt i sitt budskap med lovprisingen av Gud og bønn om fred på jorden.

Den første delen av gloria tar utgangspunkt i lovsangen, å lovprise Gud for den han er og det han gjør. Han er skaper, evig og barmhjertig. Ja, ære være Gud i det høyeste som lot seg føde som et barn, som kjente på sårbarheten til et lite barn, frykten til en familie på flukt, som søkte visdom i sin Fars hus, og som underviste med myndighet! Ære være Gud som talte de svakeste sak, som leget syke, og som ga nedbrutte fremtid og håp! Ære være han som døde på et kors, som kjempet mot dødsrikets krefter og som stod opp den tredje dagen! Ære være den levende og nærværende Gud som er midt i blant oss og som ikke lar oss være alene når vi er ensomme og alene! Ære være Gud som lot sin sønn bli født til denne verden, for at hver den som tror på ham ikke skal gå fortapt, men ha evig liv!

Den andre delen av Gloria har sitt fokus på verden, på mennesket, på gleden Gud har i mennesker. Til denne verden er Gud født, som en

fredsyrste. Det er et radikalt budskap midt i en verden av katastrofer og krig. Hvem tør tro på fred i verden? Gud har aldri sluttet drømme om det. Det har vært hans ønske helt fra skapelsen. Skapelsens mål proklameres inn i verden gjennom juleevangeliet.

Disse to aspektene, lovsangen og fredsproklamasjonen, oppsummerer den nye loven, den nye pakten som blir født med Jesus, og som på en særlig måte understreker det store skisma denne fødselen representerer. Loven oppsummeres i dette: Å elske. Det er kjærligheten som proklameres i englesangen til denne verden:

Ære være Gud – Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand.

Fred på jorden – Du skal elske din neste som deg selv (Luk. 10, 27). Juleevangeliet kan oppsummeres i kjærligheten, for så høyt har Gud elsket verden.

TIL GUDSTJENESTEN

Julaften er en viktig dag i vårt årshjul som samfunn. Å være seg bevisst tradisjonens, ritualene og grunnfortellingenes kraft til å grunnfeste livene våre tror jeg er en spennende innfallsvinkel på en dag som julaften. Som samfunn trenger vi felles referanser, selv om referanserammene stadig individualiseres. Å løfte opp julens budskap om Guds nærhet og fredsønsker for våre liv, vår verden er et radikalt budskap. På dager som dette har jeg stor tro på tradisjonens og enkelhetens dybde. Derfor er heller ikke salmeforslagene de mest spenstige, men gjenkjennelsens glede skal en heller ikke undervurdere.

SALMEFORSLAG

- 24 Nordnorsk julesalme
- 27b Et barn er født i Betlehem
- 28 Jeg synger julekvad
- 44 Det kimer nu til julefest
- 47 Glade jul
- 48 Deilig er jorden
- 64 Nå har vi vaske golvet

PÅL KRISTIAN BALSTAD
SJØMANNSPREST I KØBENHAVN
PKB@SJOMANNSKIRKEN.NO

JULENATT/ OTTESANG

24. DESEMBER 2015

Prekentekest: Matt 1,18–25

Lesetekster: Mika 5,1–4a / 1 Joh 1,1–4

Liturgisk farge: Hvit

DENNE NATTEN ER HELLIG!

Stillheten har senket seg; vintermørket har pakket inn julenatten! Men den bærer en hellig forventning i seg.

Det knirker av kulde når skosålene møter den kalde jorden. Det knirker i vedkubber på peisen og i papir fra alle gavene som har blitt pakket opp.

Det er julenatt!

Midt i natten tennes et himmellys, og lyset pakkes ut når to barneøyne åpnes for første gang i verden.

Det er kjærlighetens natt!

Guds hjerte pakkes ut i natten og tenner lyset i øynene til mødre og fedre, hyrder, konger, fattige og rike, barn og voksne.

Det er håpets natt!

Himmellyset pakker opp juledagen og legger den varsomt i vår favn.

Natten går over i dag! Og våre hjerter fylles med himmellys, tro og håp!

La ditt rike komme!

Gud er med oss! Immanuel!

LESETEKSTENE

Den kjente gammeltestamentlige teksten fra Mika og 1 Joh rammer inn prekentekest. Tråden trekkes fra de eldgamle tider og vitner om at det er Gud som blir menneske, født inn i verden, ikke skapt, av samme vesen som Faderen. Ved ham er alt blitt til, alt synlig og usynlig. Løftene er også gamle, om ham som skal komme med fred i Guds høye navn, én som både er hersker

og skal gjete i Herrens kraft, én som skal gi trygghet til sitt folk. De første som kom på barselbesøk i stallen, var også konger og hyrder, rike og fattige – folk med høy og lav status. Gud kom med fred og trygghet til alle mennesker, en hersker som brukte makten sin til å se, favne og løfte frem hvert enkelt menneske – gi det verdi og verdighet. I 1 Joh gripes det også tilbake til løftene, samtidig som en ny dimensjon er til stede. Løftene oppfylles og blir til virkelighet. Det legges vekt på møtet med Jesus, det de har sett med egne øyne, det de så, og som hendene deres tok på, det er det de forkynner: Livets ord. Alle inviteres inn i fellesskapet og til å ta del i den fullkomne gleden.

PREKENTEKSTEN

Dette er en av de mest kompliserte delene av Jesu fødselshistorie, som er en kombinasjon av to forskjellige hendelser, englebesøk og budskapet om barnet som skal komme – disse to kan ha forskjellige opprinnelse. Vi har så sitatet om oppfyllelsen. Den har strukturelle likheter med Matt 21,1–7. I tillegg kobles den sammen med Jesu ættetavle i forkant av vår prekentekest.

Jesu Kristi fødsel

I Judea betydde forlovelse at man hadde rett til å bo sammen, og ifølge enkelte jødiske skrifter var forlovelsesalder for jenter 12 og et halvt år, men dette behøver ikke ha vært tilfelle i Galilea. Teksten forteller om at Jesus ble unnfanget ved guddommelig inngripen som også var ifølge israelittisk tro for Guds utvalgte, slik som Isak, Jakob og Samuel. Matteus går derimot lenger ved å erstatte mannen med Den hellige ånd. Jomfrufødselen kan derfor ses på som et ytre fysisk tegn på den usynlige indre realitet, at Guds sønn blir født.

Josefs rettskaffenhet går på hans lydighet mot loven, men blir mildnet av hans barmhjertighet som gjør at han ikke krever lovens strengeste straff som er steining, og vil skille seg fra Maria i stillhet. Josef får så englebesøk i en drøm, som forteller han at Maria ikke har vært utro.

I vers 21 utforsker evangelisten den populære etymologien til navnet Jesus som er gresk form

av Josva og betyr ”frelser” eller ”Gud frelser”; opprinnelig betyr det vel mer korrekt ”Jahve hjelp!”. ”For han skal frelse folket fra deres synder,” er brukt her. Undertrykkelse, eksil og fremmed makt var ofte sett på som en straff for synder, og det involverte adskillelse fra Gud. Adskillelsen fra Gud er essensen av synd, og forhindret da også lydighet til budene. Jesus vil gjennom sin død gi denne frelsen, ”for dette er mitt blod, paktens blod, som blir utøst for mange så syndene blir tilgitt” (26,28). Men han vil også gjøre det gjennom å forkynde at Guds rike er kommet nær (4,17). Konflikten med Herodes i kapittel 2 styrker denne tolkningen.

I vers 22 får vi en introduksjon til det gammeltestamentlige sitatet i vers 23. Denne oppfyllelsesformelen finnes 10 ganger i Matteus. Den viser til oppfyllelse av skriftene, understreker det guddommelige initiativ og reflekterer over at Jesus er en oppfyllelse av løftene, og er dermed også kontinuitet midt i det nye som Jesus representerer.

Vers 23 siterer Jes 7,14, som på hebraisk har ”*almá*”, ung kvinne, mens på gresk er det ”*parthenos*”, jomfru. Matteus kjente nok begge lesemåtene og valgte bevisst den siste. Barnet er kongelig, Immanuel, Gud med oss. Dette representerer et sterkt kristologisk fremtidsperspektiv. To tema ligger bak – Paktsformelen i klassisk form: ”Jeg vil være deres Gud, og dere skal være mitt folk”. Her er den i kortere form: ”Gud med oss”. Det andre er Guds herlighet og nærvær som før var transcendent, men i og med NTs fortelling om Jesus har fått materialitet og kropp og blitt identifisert som en person. Man fant riktignok et springbrett for dette allerede i 1 Kong 8,27 og Jes 8,8,10.

Vers 24 og 25: Som patriarkene i 1 Mos var Josef lydhør for de guddommelige påbud og gjorde som engelen sa. Det står at han levde ikke sammen med henne før hun hadde født sin sønn. Dette verken bekrefter eller avkrefter Marias jomfruelighet. Ved å gi barnet navn handler Josef som barnets juridiske far, men det er paradoksalt at han gir ham navnet Jesus og ikke Immanuel. Konteksten antyder at Jesus er oppfyllelsen av Immanuel-profetien.

PREKEN – "GUD MED OSS"

Denne natten bærer våre livs og verdens største mysterium, kirkens tro og Guds underfulle kjærlighet, til oss. La oss vanke i Jesu føderom i denne prekenen, og nærme oss dette store mysteriet som ikke kan fanges i ord. La oss forsøke å åpne det opp, slik Jesus åpner opp himmel denne kvelden. La oss speile lyset, søke freden og åpne hjertene våre. La Gud være med oss denne stunden i kirken – denne hellige natten.

Natten og/eller den tidlige morgenen gjør oss åpne for den undrende refleksjonen, og dette er en preken der vi kan forsiktig nærme oss mysteriet, med våre egne erfaringer og Guds storhet med oss.

Vi vander i den vintermørke julenatten til kirken, eller i den tidlige otten. Vi vandrer i mørke mot en kirke, mot et lys som vi håper og tror overvinner nattemørket. Denne natten er hellig. Himmelen slår sprekker, og lyset når helt ned til jorden, på en reise i tid og evighet. Et barn fyller lungene for første gang i den kalde vinterluften og lager sin første lyd på jorden. Han forteller at han er her, at livet bryter frem med all sin kraftfullhet og legges i et menneskes favn. Han åpner sine øyne, og lyset fra himmelen speiles i øynene hans. Marias hjerte banker av kjærlighet mens hennes kropp verker – slik Guds hjerte banker av kjærlighet for hvert eneste menneskebarn mens det verker av smerte i møte med ondskap og urettferdighet. På denne kjærlighetens og smertens reise som kalles livet, er Gud med oss! Barnet åpner et rom på jorden som utvider og utvider seg, et hellig rom, et sted for nåde og trygghet, bygd på rettferdighet for alle mennesker. Barnets rike er Guds rike, og en dag skal det ikke ha noen ende. Stedet er jorden,

hjemme. Det nye navnet er Fred. Sprekken i universet begynner å vise seg i Nasaret, med et lys som blir sterkere og klarere i Betlehem, langt borte fra maktens og slottets stolte buer. Det hellige bryter seg forsiktig vei i lyset fra englene og sangen om frihet og fred. Tegnet er at et barn er født i en stall, et ukjent barn av fattige foreldre, som ligger i en krybbe. Dette barnet er Messias, Frelseren. Guds herlighet og nærvær puster, lever og sover mellom oss. Denne natten er vi kallet til å holde oss våkne og lytte til ekkoet av sangen som ble sunget for første gang denne natten, livet, nåden og fredens sang. Denne natten ble Gud født av en kvinne, Maria, og ble tatt vare på av drømmeren Josef. Denne natten vil vår Gud bli født i oss, i våre hjerter, alle menn, kvinner og barn som tror at Gud er kommet til oss og er med oss. Denne natten, la Gud finne oss våkne, med våre hjerter åpne, slik at han der inne kan få skape et sted som for tro, fred og håp midt i våre liv og dager med både lys og mørke!

Velsignet julenatt!

SALMER

Det er jo våre kjære julesalmer som hører hjemme i denne gudstjenesten.

Foreslår i likevel noen som passer ekstra godt i denne gudstjenesten:

38 – Mitt hjerte alltid vanker.

43 – Stille natt, hellige natt.

53 – Å, Betlehem du vesle by.

61 – Sjå tusen julelys bli tent.

65 – Vi, ser deg, Herre Jesus.

HILDE BARSNES
SJØMANNSPREST I BERLIN
HILDE.BARSNES@GMAIL.COM

G.K. Chesterton

DET EVIGE MENNESKE

Oversettelse: Sigrid Undset

329,-

Hva er det, om noe, som gjør et menneske til et menneske? Dette er spørsmålet G.K. Chesterton starter med i sin klassiske oppdagelsesreise i menneskehetens historie. Chesterton var britisk journalist og forfatter, og er i Norge mest kjent for historien om Father Brown. Forfatterens fortellerstil er på samme tid enkel og morsom, tankevekkende og dypsindig. C.S Lewis forteller i sin selvbiografi "Tatt av gleden" (Luther 2007) at "Det evige menneske" bidro til hans omvendelse. **Sigrid Undset** oversatte boken i 1931, og utgaven som nå foreligger er en modernisert versjon av Undsets opprinnelige oversettelse. **Trond Berg Eriksen, professor i idéhistorie**, har skrevet forordet.

www.lutherforlag.no

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

TILSETTINGER

STAVANGER BISPEDØMME

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 8. september 2015:

Synøve Mjærum Roalkvam som sokneprest i Sandnes prosti med Høyland sokn som særskilt arbeidsområde.

Torstein Eidem Nordal som sokneprest i Sandnes prosti med Bogafjell sokn som særskilt arbeidsområde.

De tilsatte har skriftlig bekreftet at de tar imot stillingene.

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, førstelektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Bokmeldingsansvarlig: Postdoktor Kristin Graff-Kalleståg. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg.

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord, innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 590,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 800,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 3000.14.73669. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>